

Az idei Budapesti Könyvfesztivál négy spanyol vendégét mutatom most be röviden, közülük a madridi Belén GOPEGUI a legismertebb. Regényeinek témái alapján azt gondolhatnánk, ő is a mai spanyol realizmus egyik képviselője, erősítvén a napjaink kínálatáról kialakult már-már közhelyszerű elképzelést, miszerint kizárólag a valóságos elemekből építkező, valószerű események az igazán érdekesek. Igaz ugyan, hogy a nagyvárosban játszódó történetek, hús-vér szereplők, vagy a közvetlen politikai tartalmú utalások (a szerzőnk egyik regényének cselekményét Fidel Castro Kubájába helyezi) ezt a látszatot erősítik, de a korábbi könyvei éppúgy, mint a tavaly megjelent *El padre de Blancanieves (Hófehérke apja)* című regénye is számos ponton rációfal a felszínes beskatulyázásra. A valóban hétköznapi induló történetet az olvasó aktivitására feltétlenül számító technikával mutatja be. A középszintbeli háziasszony árukiszállítást kér a supermarketből, de a csomag nem érkezik meg időre, nem tudja megvárni és elmegy otthonról. Amikor hazaér, a szomszéd átadja neki a vásárolt élelmiszert, amit átvett a kiszállítótól. Csakhogy annak egy része mélyhűtött termék volt, amely természetesen tönkrement. A hölgy reklamál az üzletben, aminek következtében elbocsátják az ecuadori származású kihordófiút. Ő pedig ezentúl rendszeresen felkeresi a családot, azt követelvé, hogy keressenek neki munkát, hiszen neki is van családja, amelyet el kell tartania. Az emberi jogok betartásáról és a másikért való felelősségtudatról azonban a napjaink kommunikációjának (vagy épp annak hiányának) szatírájaként személytelen – vállalati, politikai, jogi – dokumentumokat, jelentéseket olvasunk, és a mozaikok összerakása a befogadóra vár.

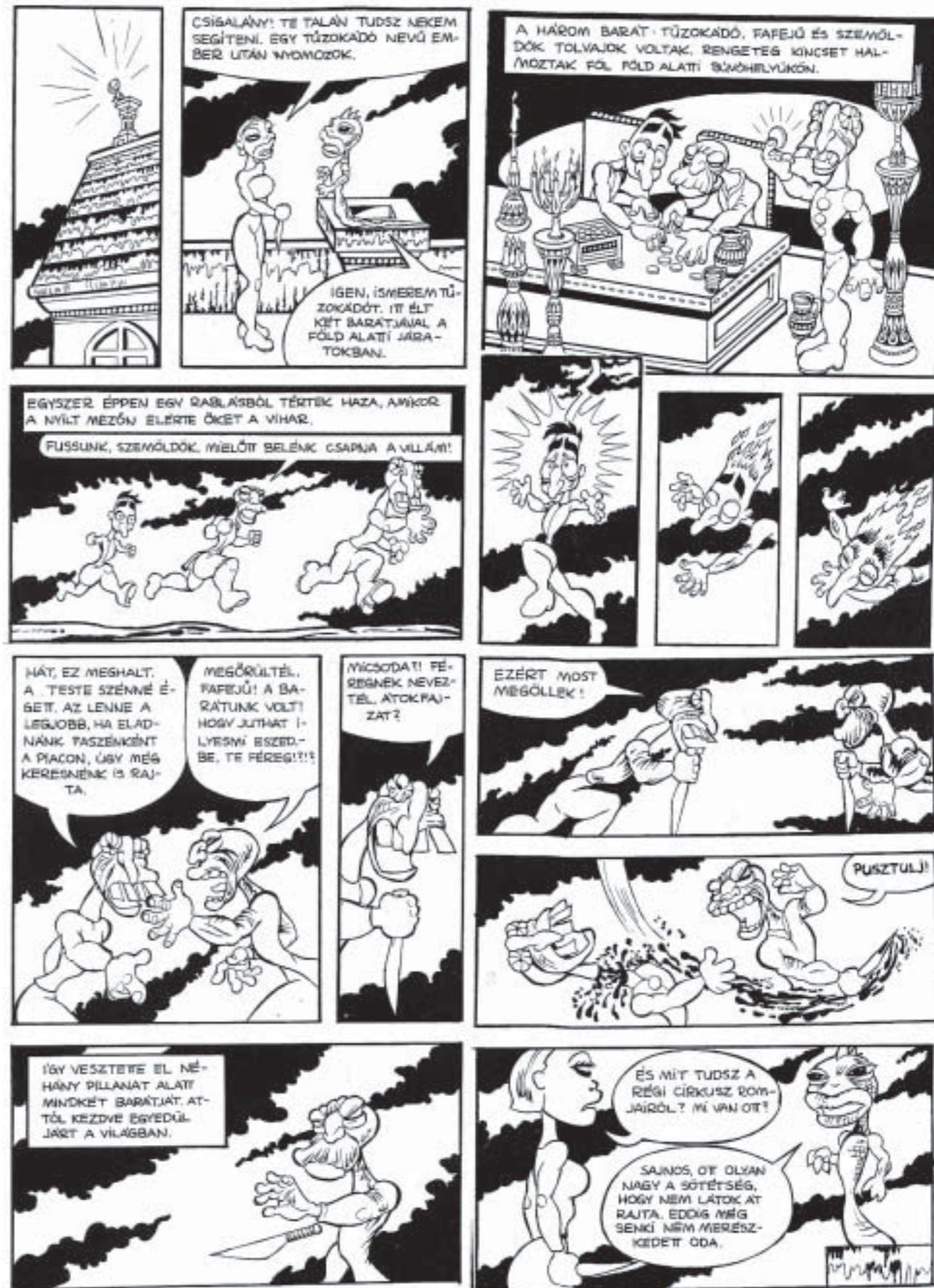
A galíciai származású Blanca RIESTRA nyíltan elhatárolja magát a realista írásmódtól, még ha a cselekmény valószerűnek is tűnik, a szöveg önreflexivitása, referenciái léptenyomon felhívják a figyelmünket arra, hogy tudatos alkotói szándék vezérli a szerzőt. Az író kedvenc szerzői a számomra is kedves latin-amerikai „nagyok”, Borges, Cortázar, Roberto Bolaño. A 2005-ben díjat is nyert regényében, az *El sueño de Borges (Borges álma)* címűben megírja Borges soha el nem készült regényét. A már öreg és vak Borges lediktálja a narrátornak a XVII. századi Prágában játszódó történetet, melyben a zsidótemető sírásója kamaszkori álmáról mesél. A terve az volt, hogy meggyilkolja Rudolf császárt. A misztikus elemekkel teli fantasztikus történetben megjelenik többek között Kepler alakja is. A 2007-es regénye (*Todo lleva su tiempo*) dosztojevszkiji mintára egy bűnös lélek egzisztencialista önvallomása. A főszereplő egy csavargó, a bohéméletű költő, aki a dantei poklokot járja meg a pikareszk Madrid sötét utcáin. A szöveg egyik mozgatórugója az elegánsan elszórt irodalmi utalások sora, Rimbaud-tól elkezdve az argentin Ernesto Sábato *El túnel* (1948, magyarul: *Az alagút*, 1987) című regényének főhőséig még sokakkal találkozhatunk.

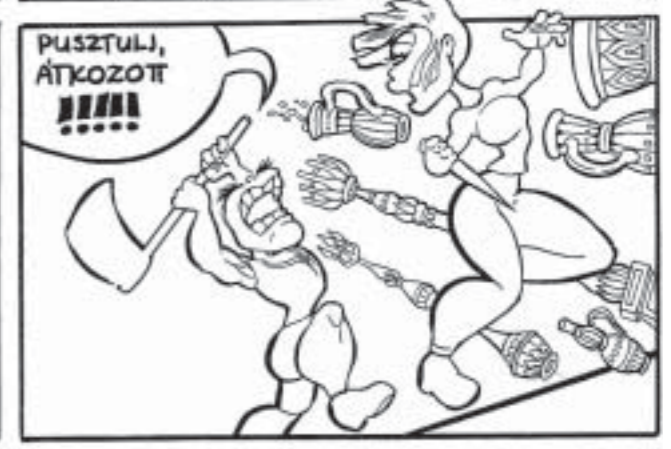
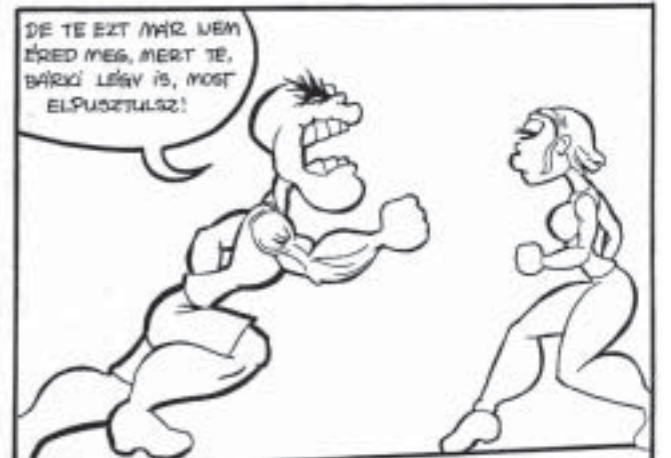
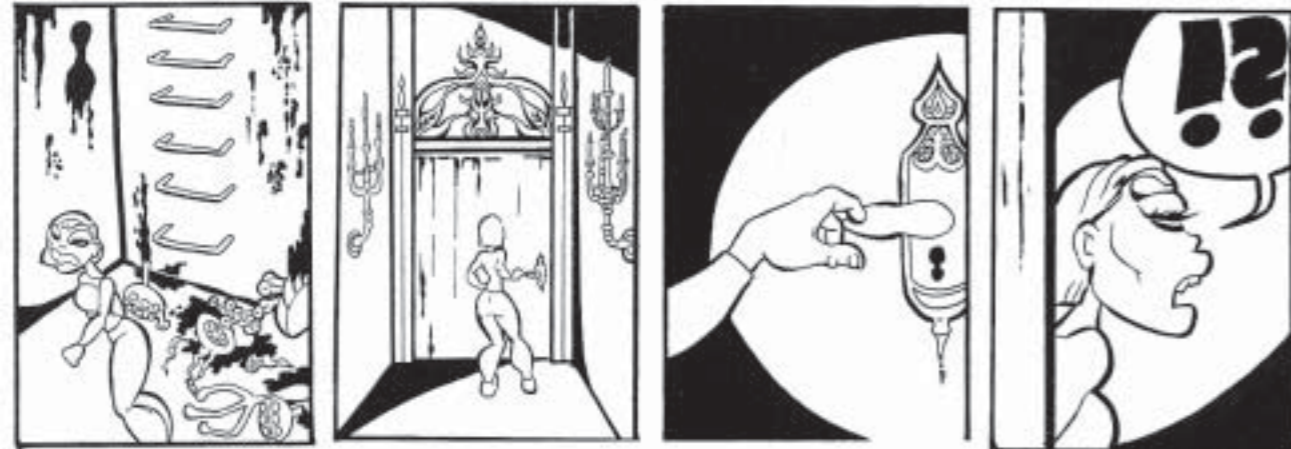
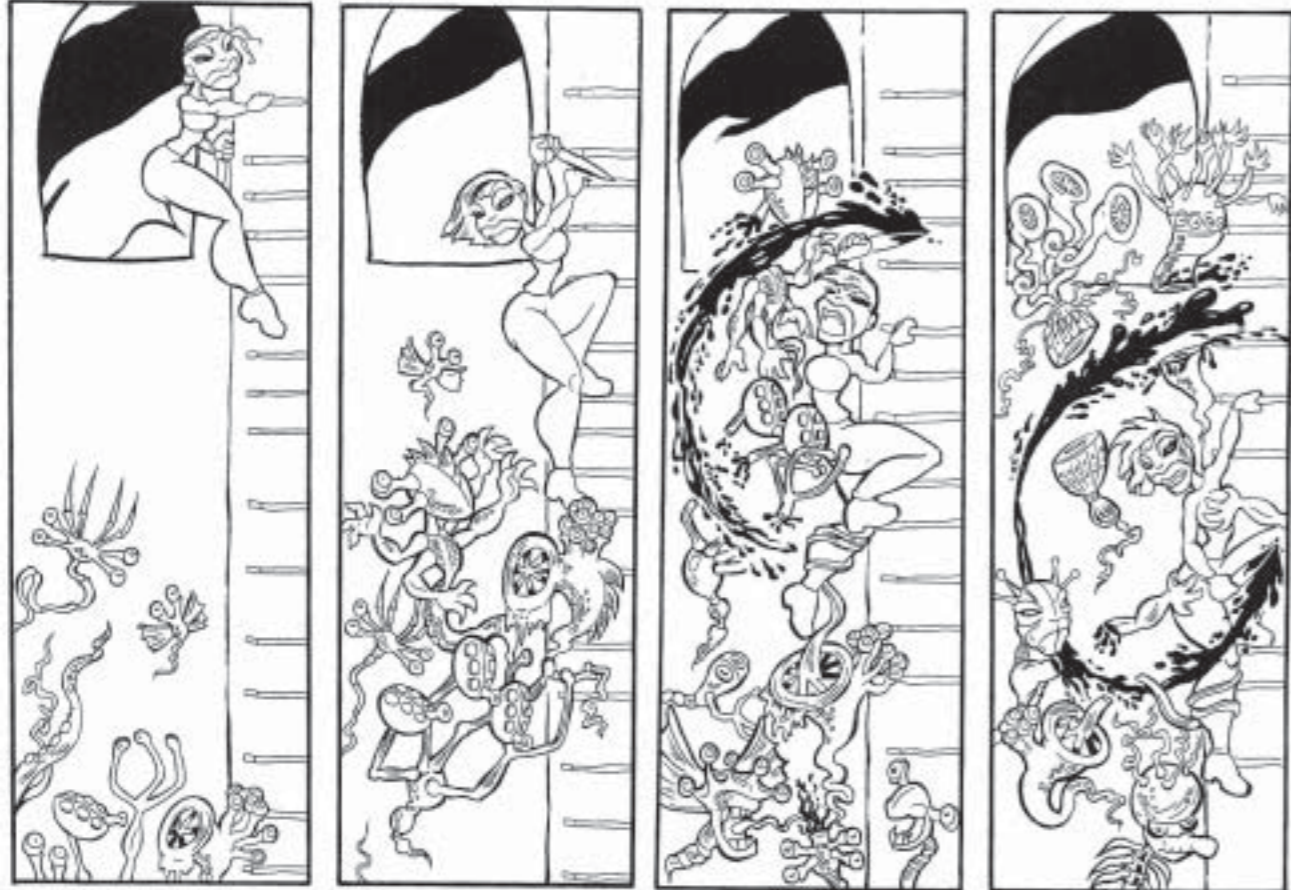
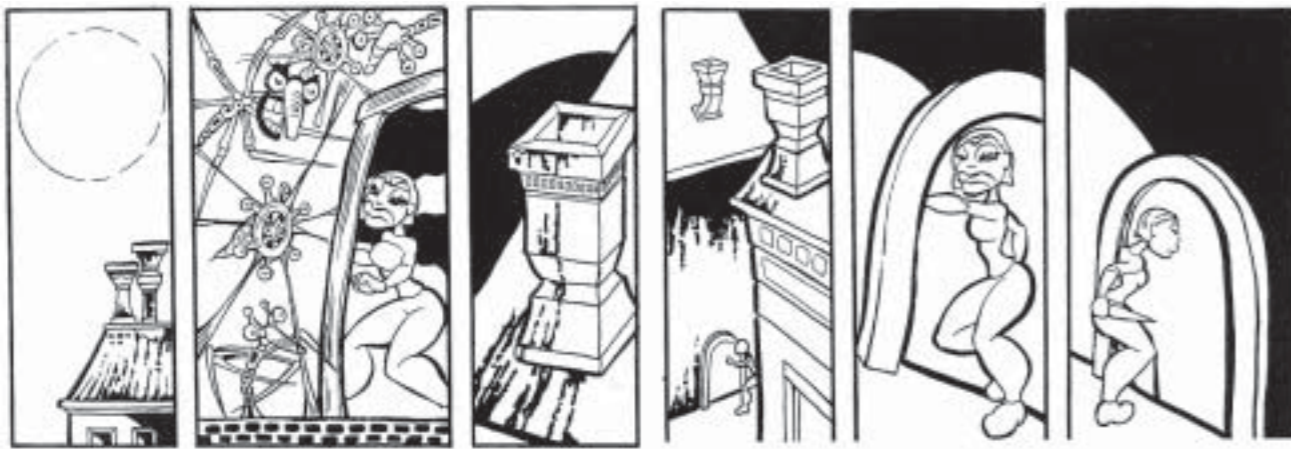
SPANYOL

A posztmodern autoreflexivitás jegyében, egyben annak paródiáját is adja a sevillai Isaac ROSA, aki a 2007-ben megjelent *Otra maldita novela sobre la guerra civil (Még egy átkozott regény a polgárháborúról!)* c. regényében gyakorlatilag újírja és kommentálja egy korábbi hasonló témájú történetét, a *La malamemoria (A rossz memória, 1999)* címűt. A különbség az, hogy beiktat egy anonim szemtelen olvasót a szövegbe, aki kíméletlen kritikával illeti az előző szöveget, mindent megkérdőjelez, kötekedik. A legújabb regény címe azt sugallja, hogy elég volt már a polgárháborút feldolgozó szövegekből (valóban elárasztják a könyvesboltokat), habár az ellenkezőjét is érthetjük, amennyiben a fiatal szerző új nézőpontot vezetne be, és (ön)kritikát gyakorol a hagyományos realista írásmód felett. Az 1974-es születésű szerző már a demokratikus időszakban szerezte élményeit, de a Franco-éra a mai napig érezteti hatását. A két említett regény között is ugyanezt a témát dolgozza fel (*El vano ayer, 2004*), amely szintén „készülőben levő regény”, a saját megkonstruáltságára irányítja a figyelmet. A szerző bevallása szerint a továbbiakban szakít az eddigi tematikával, és inkább a jelenre koncentrálna.

A könyvfesztivál spanyol elsőkötetes szerzője pedig Carmen JIMÉNEZ, akinek tavaly nyert díjat a *Madre mía, que estás en los infiernos (Anyám, aki a pokolban vagy)* c. regénye, négyük közül talán a legerőteljesebben kötődik a realista hagyományhoz. Az emberjogi aktivista újságíró-nő a könyvében is aktuális témát dolgoz fel, egy dominikai bevándorló asszony történetét, aki kénytelen rádöbenni, hogy hiába tartozott hazájában az előkelő társadalmi osztályhoz, Madridban csak cselédként kaphat feketén munkát. A főhősnő nemcsak Trujillo diktatúrája, hanem saját anyja elnyomása elől is menekül. A szerzőnk számára a Café Gijón irodalmi díj a könyvpiacra való betörés lehetőségét hozta el. Ez különösen érdekes annak fényében, hogy soha többé nem kapnak egyetlen díjat sem, hiszen azok – tisztelet a néhány nívós kivételnek – olyannyira devalválódtak a kereskedelmi céllal megsokszorozott díjátadási mániá következtében Spanyolországban, hogy szinte az a szerző tűnik ki a többiek közül, akit nem díjaznak.

(Menczel Gabriella)

HRR... TE VAGY A MÁSODIK EMBER, AKI SZEMBESZÁLT VELÜNK...

KI VOLT AZ ELSŐ?

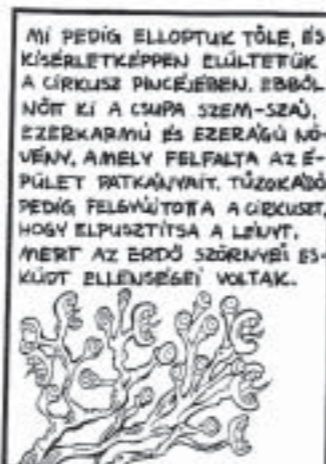
TÜZOKADÓJÁK HÍVTÁK...

ÉN ÉPPEEN UTÁNA NYOMOZVA JUTOTAM EL IDE. MESÉLI EL RÓLA MINDENT, AMIT TUDSZ, MIELŐT MEGHALSZ!

A RÉGI CÍRKUSZBAN IS-MERKEDTÜNK MEG, Ő VOLT A TÜZNYELŐNK.

ELEINTÉ JÓBAN VOLTUNK, DE AZTÁN MEGROMLOT A VISZONYUNK. MIUTÁN ÖSSZECSAPOT A ÖVÖKÉREMBERREL, A SZÖRNY TESTÉNEK EGY LÉTŐRT DARABJÁT VALAMIENT ELTETTE EMLÉKBÉ, ÉS VALAMIÉRT, TALÁN DÍCSÉKVÉSBŐL, MEGMUTATA NEKÜNK.

MI PEDIG ELLOPTUK TŐLE, ÉS KÍSÉRLETKÉPPEN ELÜLTETÜK A CÍRKUSZ PUCÉJÉBEN. EBBŐL NŐT KI A CSAPA SZEM-SZÁ, EZERKARMÚ ÉS EZERÁGÚ NŐVÉNY, AMELY FELFALTA AZ ÉPÜLET PATKÁNYAIT, TÜZOKADÓ PEDIG FELMŰTÖTTÉ A CÍRKUSZT, HOGY ELPUZTÍTSA A LÉVYT, MERT AZ ERDŐ SZÖRNYEI ES-KÜLT ELLEUSÉGERI VOLTAK.

AZ ERDŐ FEKETE SÉGE ELYELI A GONDOLATOKAT ÉS AZ EMLÉKEKET, MERT A LEGMÉLYEBB PONTJÁN AZ ERDŐ ÖSSZESZÉK AZ ÚRREL.

FELÜL VISZONT SZÖRNYŰ TÖMKSZOSZORÚKÉNT FOGJA AT A FÖLDET, FELVÁRSALVA A FÉNYLŐ LÉVÉK ÁTREPÜLŐ SERESÉT.

TÜZOKADÓ FEJÉBE VETTE, HOGY FELVENZI A HARCOT AZ ERDŐ SZÖRNYEIVEL, FELKUTATJA ÉS ELPUZTÍTTJA ŐKET. CSAK-HOGY A VÁLLALT FELADAT MEGHALADTA AZ ERDŐ-JÉT. ÚGY ÉREZTE,

A TUDATA ÉS EMLÉKEZETE LASSAN SZÉTHULLIK A SÖTÉRSÉGBEN.

MINDENESETRE SOKSZOR BESZÉLT EGY KASTÉLYRÓL, AHOL JÁRT MÁR EGYSZER, ÉS AHOL VISSZA AKART TÉRNI. ONNAN ERŐT A SZÖRNYEK ÚJ GENERÁCIÓJA.

ELŐSZÖR, VÉLETLENÜL TÉVEDT ODA: A KÖZELEDŐ VIHAR ELŐL MEMEKÜLT A FALAK KÖZÉ. AZT MONDTA, VAN OT VALAMI A FALAK ÉS TÉRMEK KÖZÖT...

SETNEM KELL, ROVIDESEN IT A VIHAR.

TEHÁT VISSZA A KASTÉLYBA: TALÁN AKAD OT VALAMI NYOM, TALÁN TALÁLOK VALAMIT, AMI KÖZLEBB VISZ A SZÖRNYHÓZ, AKI AZ EMBEREKET ÓLI!

MERT TŰL A CSILLOGÓ DÍSZLETEKEN,

A MÁRVÁNYSZOBROKON, KANDÉLABEREKEN, ORNAMENTIKÁN,

TŰL A FÉNYLŐ TÜKRÖKÖN,

A SÖTÉT TÉRKÖZÖKBEN,

A FALAK KÖZT

BENT A SÖTÉTBEN

HÁT TE MEG MIFÉLE SZERZET VAGY?

ÉN A NÖVÉNYEMBER VAGYOK. FÉLIG EMBER, FÉLIG NÖVÉNY. IT ÉLEK A KASTÉLY SÖTÉT TÉRKÖZEIBEN.

ÉS HOGYAN KERÜLTÉL IDE, ÉS MIT KERESÉL IT?

RENBEN VAN, HA MÁR RÁM TALÁLTÁL, ELMESELEM A TÖRTÉNETET. EZ AKKOR KEZDŐDÖT, AMIKOR AZ ŐSEIM BEKÖLTÖZTEK A KASTÉLYBA. MŰVELT, OKOS EMBEREK VOLTAK, NAPROSSZAT KÖNYVEK KÖZT ÜLTÉK.

HOGY MINÉL TÖBB KINCSET GYŰLT SEMEK ÖSSZE A TUDÁS, A GONDOLATOK ÖRÖKSÉ FÉNYLŐ ÉRMEIBŐL.

AHOGY A FELEJTÉS, MINT VALAMI ÜESZTŐ GYOMNÖVÉNY, GYÖKERET VER A TUDATBAN, ÉS KÍSÍVJA ONNAN A GONDOLATOKAT ÉS AZ EMLÉKEKET, ÚGY AZ ERDŐ IS BETÖRT A KASTÉLY LAKÓI-NAK ÉLETÉBE. TÖRTÉNT UGYANIS, HOW EGYSZER A KISASSZONY FÜRÖDNI MENT A TÓBA. AZ ERDŐ ELRAGADTA,

ÉS ERŐSZAKOT TET RAJTA, HOGY LETRE-HOZZA AZ Ű LÉVÉKE-T.

ÍGY JÖTEK VILÁGRA A FÉLIG EMBER, FÉLIG NÖVÉNY TORZSZULÓTEK A KASTÉLYBAN.

AZ EMBEREK TUDOMÁST SZEREZTEK A SZÖRNYSZÜLŐTEKRŐL. MIVEL ŐRDOBTÓL VALÓNAK TARTOTTÁK A LÉTŰKET, ELRAGADTÁK ŐKET A KASTÉLYBÓL. AZ EGYIKÖKET BELEVETÉTKÉK EGY MÉLY VEREMBE, AZT HITÉK, OT MAJD ELPUZTUL A LÉNY.

CSAKHOGY A LÉNY NEM PUSZTULT EL A FÖLDEN, HANEM CSUPÁN MEGVÁLTOZOTT AZ IDENTITÁSA. EMBERSZERŰ VALAMIBŐL NŐVÉNY LETT. A TESTE MAGSÁ VÁLT, ÉS EBBŐL A MAGBÓL NÖTT KI A KASZÁSPÓK-FA, AMELY HOSSZÚ, HEVÉS, FENGETŐ ÁGÁVAL RESTEGÉSBEN TARTOTA AZ EMBEREKET.

A MÁSIK LÉNYT EZÉRT NEM DOBTÁK SÖDÖRSÉ, INKAÍB A TŰZET VÁLASZTOTÁK.

ENEM AZONBAN SIKERÜLT ELREJTENI A KASTÉLY LAKÓINAK, AMIKOR MEGSZÜLETEM. BEZÁRTAK EGY ÁBLAKTALAN, SÖTÉT KAMRÁBA, AMOL NEM TALALHATNAK RÁM AZ EMBEREK.

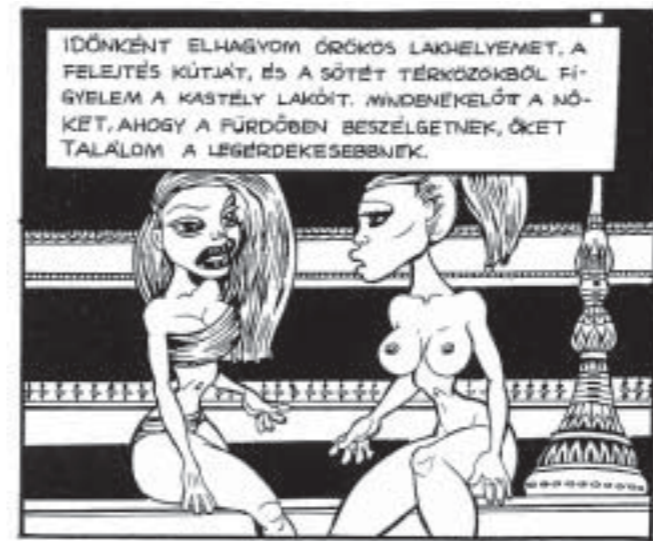
KIDERÜLT, HOGY EZ A SZOBA EGY KÚT, AMINEK ÉN AZ ALJÁN ÁLLOK. A FELSŐ RÉSZE AZ ŰRBE NYÚLIK. EZEN A KÚTON KERESZTŰL HULLANAK KI A GONDOLATOK ÉS ÉMLÉKEK BUBORÉKAI AZ ŰRBE. OT ÁLLTAM A BUBORÉKOK ÖRVÉNYBEN A FEKETE KÚT MÉLYÉN, ÉS MEGPRÓBÁLTAM MEGÉRINTENI

A CSILLÁMLÓ GÓMBOKET, CSAKHOGY AZOK SZÉTFOSZLANAK, SZÉTFRAGNANAK AZ ÉRINTÉSTŐL. NÉZD!

OT ÁLLTAM TEHÁT, ÉS NÉZTEM AZ ARCÓMAT, AHOGY TÜKRÖZÖDÖT A FÉNYTELEN, ROSSZKEDVŰ NAPOK BUBORÉKAINAK FELSŐBEN, ÖSSZEMOSÓDVA MÁS ARCOKKAL. ÉS HALLGATAM A HANGJAIM VÍSSZHANGJAIT A FEJEMEN.

IDŰNKÉNT ELHAGYOM ŐRÖKÖS LAKEHELYEMET, A FELEJTÉS KÚTJÁT, ÉS A SÖTÉT TÉRKÖZÖKBŐL FIGYELEM A KASTÉLY LAKÓIT. MINDENÉKELOTT A NŐKET, AHOGY A FŰRDŐBEN BESZÉLGETNEK, ŐKET TALÁLOM A LEGÉRDEKESEBBNEK.

ÉS MI A HELYZET A SZÖRNYVEL, AKI A KASTÉLYBAN GARÁZDALKÓDIK? RÓLA MIT TUDSZ?

MÉG SOSEM LÁTAM, DE ÉRZEM A JELENLÉTET A KASTÉLYBAN.

ELMEGYEK, MEGKERESEM ŐKET, ÉS BESZÉLÜK VELÜK.

KÁR, HOGY IGY DÖNTÖTTÉL, MERT A SZÖRNYEK MEGFOGNAK ÖNT. ROKONSZENVES VAGY NEMEM, LEHETŰNK VOLNA BARÁTOK.

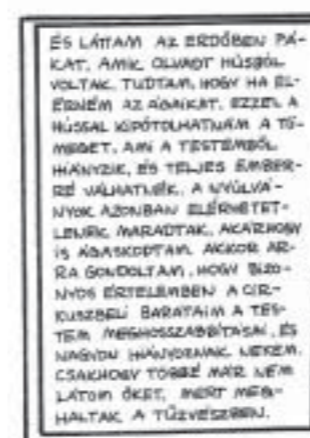
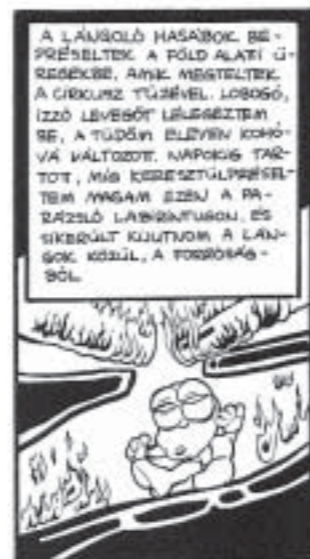

MILYEN KÜLÖNÖG, HOGY NEM IS TUDJÁK FIGYELMŰK ŐKET.

AZT AZONBAN TUDOM, HOGY Ő IS NŐVÉNYI EREDETŰ, DE Ő NEM A KASTÉLYBAN SZÜLETETT, HANEM AZ ERDŐBEN A SZÖRNY-FAK KÖZÖT. ŐK TALÁN SEGÍTHETNÉNEK. FELVILÁGOSÍTÁST AZONBEN NEM LEHET TOLÚK KÉRNI, MERT AKI KÖZÉJÜK MÉRÉSKEDIK, AZT MEGÖLÜK, A TESTÉT SZÉTSZAGATTJÁK.

KÖSZÖNÖM, HOGY EL-
SÉLTED NEKEM A TÖR-
TÉNYTÉNETET, HOGY
MÉSIRHASSAM A
KÖNYVEMBEN.

SZÍVESÉN, SZEL-
LEMGYERÉK, TE
PRÓBÁCSERÉBE
ADJ FELVILÁGO-
SÍTÁST A SZÖRNY-
FÁKRÓL!

AKAROD HALLANI
A TÖRTÉNETÜNKET?

IGEN,
AKAROM.

RENDBEN VAN, FIGYELJ
HÁT! ELMÉSELEM NEKED
AZ ERDŐ TÖRTÉNETÉT, A-
MIT MEGÍRTAM A KÖNY-
VEMBEN. KEZDETBEN CSAK
KÖRÖDÖK ÉLTÉK A BOLY-
GÓN, MARSVANYLÓVIRÁG,
CSEPPKÖTŐRZSEK, MÉSZ-
LEVELEK, HIDEG KÖVINDÁK,
CSUPA KEMÉNY ELÁGAZÁS.

AMIKOR AZ ELSŐ MO-
SZATSZERŰ ORGÁNI-
ZMUSOK MEGJELENTÉK
A BOLYGÓN, ÉS KIHAJ-
TÓTAK BELŐÜK AZ EL-
SŐ NÖVÉNYEK, A KAN-
BÁL TÖRZSEK EMBER-
VÉRREL ÖNTÖZTEK MEG
A GYÖKEREIKET.

EZEKNEK AZ ORGA-
NIZMUSOKNAK A MEG-
JÁBÓL NÖTEK KI A
VÉR SZOMJAS ROVARFÁK,
KÖREJÜK PEDIG KÖR-
KÖRÖS SAVOKBAN FEL-
NŐT AZ ERDŐ. A REN-
GETES MOST ELREJTI
ŐKET, DE ŐK TALÁLHA-
TÓK A KÖZÉPPONTBAN,
ŐK KÉPEZIK AZ ERDŐ
LEGBENSŐBB MAGJÁT.

MÉG EGY SZÖRNYŰ PO-
LIPPA IS NŐT AZ ERDŐ-
BEN, AMI EGYSZER A
CSÁRJÁVAL ELRAGADTA
A HOLDAT AZ ÉGRŐL.

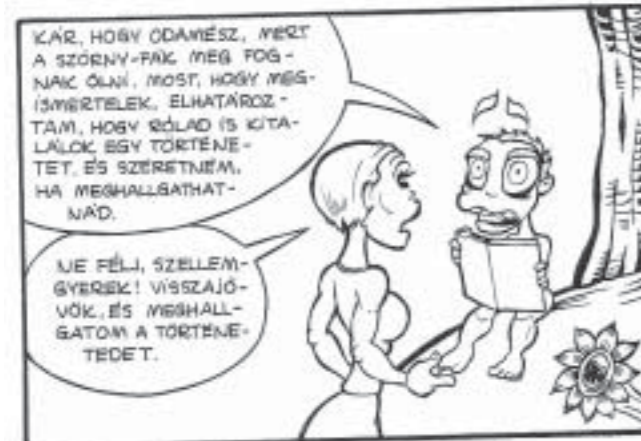
A SÁMÁNGYERÉKNEK KEL-
LET FELMÁSZNIA A PÁRA.
HOGY A KÉSEVEL KISZABA-
DÍTSA AZ ÉG RAGYOSÓ
FÉNYSÓMBJÁT.

AZ ERDŐ, AHOGY EZ AZ
ÁBRA IS MUTATJA, AMIT A
KÖNYVEMBE RAJZOLTAM,
OLYAN, MINT EGY TÖLCSÉR.
A SZÖRNY-FÁKKAL A LEG-
MÉLYÉN. HA ŐKET KER-
SED, ARRÁ KELL MENNED,
AMERRE LEBŰT AZ ÚT.
TÉNYLEG ELMÉSZ HOZZÁ
JUKT

IGEN, MERT ONNAN
SZÁRMÁZIK A SZÖRNY,
AKI UTÁN NYOMOZOK,
AKI AZ EMBEREKET
PUSZTÍTJA.

1. Ábra:
Az erdő szerkezete.
Első fejezet
AZ ERDŐ TÖRTÉNETE

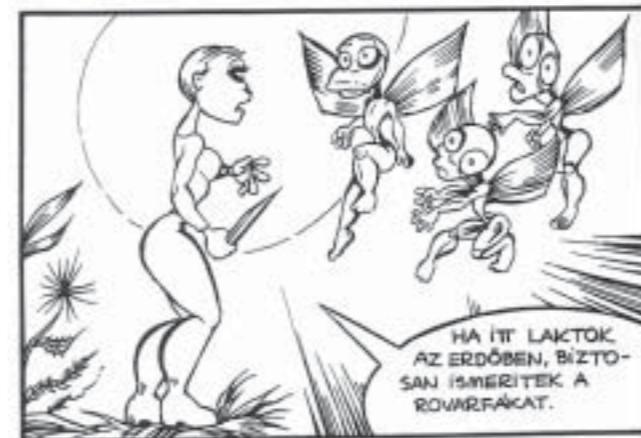
KÁR, HOGY ODAMÉSZ, MERT
A SZÖRNY-FÁK MEG FOG-
NAK ÖNÜ. MOST, HOGY MEG-
ISMÉRTELEK, ELHATÁROZ-
TAM, HOGY RÓLAD IS KITA-
LÁLÓK EGY TÖRTÉNE-
TET, ÉS SZERETNÉM,
HA MEGHALLGATHAT-
NÁD.

NE FÉLJ, SZELLE-
MGYERÉK! VISSZAJÖ-
VŐK, ÉS MEGHALL-
GATOM A TÖRTÉNE-
TEDET.

HÁT TI MEG KIK
VAGYTOK?

MI AZ APRÓSZELLEMEK
VAGYUNK.

HA IT LAKTOK
AZ ERDŐBEN, BIZTO-
SAN ISMERITEK A
ROVARFÁKAT.

A POLIPFÁK CSÁRJÁIN TERMŐ BUBORÉKOKBAN SZÜ-
LETÜNK MEG. MIKOR A BUBORÉKOK SZÉTPADÁNAK, AZ
APRÓSZELLEMEK KIRAJZANAK, ÉS ELÁRASZTIK A
LEVEGőt.

A HOLD FÉNYVÉNEK
VIASZCSEPPJEIBŐL
ÉPÍTÁK EZT A BÄ-
BELI TERMESZ-
VÁRAT.

ÚGY TERVEZZÜK, EGÉSZEN
AZ ÉGBOLTOZAT ALSÓ HÄR-
TVÁDÁIS FOG TELÉRNI.

MI ÚGY TUDJUK, A
SZÖRNYŰ ROVARFÁK
A DÉMONLÁNY VÉRÉ-
BŐL NÖTEK KI, AKI
MÉGOLTE MAGÁT
AZ ERDŐBEN.

A VÉR AZ ERDŐ KRATERÉ-
BE FOLYT, AZ ERDŐ FEKETE
MÉHESE, ÉS KISARJADTAK
BELŐLE A VÉR SZOMJAS NÖ-
VÉNYEK.

ÉS OT IS LESZNEK MINDA-
DÍG, AMIG EL NEM JÖN AZ U-
TOLSÓ, NAGY VIHAR. AMIKOR
MÁJD A VILLÁMOK CSILLOGÓ
PENGÉI HÁVOZZÁK LE RÖ-
LUNK, A TUDAT LEPIEDÉKÉT,
ŐKET USZYNÁS CSAK A VILLÁ-
MOK PUSZTÍTHATJÁK EL.

DE ADDIG OT BURJÁNZANAK
AZ ERDŐ MÉLYÉN, ÉS SENKI
NINCIS, AKI KÖZELÜNK MÉRÉSZ-
KEDNE.

TI VAGYTOK HÁT A
SZÖRNY-FÁK, AKIK-
TŐL MINDENKI RET-
TEGT IGEN.

